

ORZECZNICTWO SĄDOWE

ŁUKASZ BUCZEK¹

ORCID:0000-0002-7902-7526

GŁOSA DO WYROKU SĄDU OKRĘGOWEGO W JELENIEJ GÓRZE Z 10 LISTOPADA 2016 R., SYGN. VI KA 431/16 (APROBUJĄCA)

Teza 1: Przeszukanie pomieszczenia nie jest czynnością, która w każdym przypadku odbywa się bez zgody czy też wbrew woli władającego nieruchomością. Jak wynika z art. 222 k.p.k., przeszukanie może być dokonywane również w miejscach należących do instytucji państwowej lub samorządowej albo do wojska. Trudno oczekiwać, że w takiej sytuacji osoba władająca miejscem lub pomieszczeniem będzie wyrażać sprzeciw wobec przeszukania, nie zgodzi się na jego przeprowadzenie. Aprobata dla przeprowadzenia tej czynności nie odbiera jej jednak charakteru przeszukania.

Teza 2: Za trafny uznano też pogląd prokuratora, że sprawdzenie zawartości pomieszczeń, dokonywane przez funkcjonariuszy Policji w celu ustalenia, czy znajdują się tam przedmioty świadczące o popełnieniu czynu zabronionego, stanowi przeszukanie w rozumieniu przepisów kodeksu postępowania karnego. Zasadnie odwołano się do ustawy o Policji, w której art. 15 ust. 1 wskazano formy, w jakich policjanci mogą realizować swoje zadania. W punkcie 4 przepisu znajduje się zapis o dopuszczalności przeprowadzania przez funkcjonariuszy Policji przeszukania na podstawie przepisów kodeksu postępowania karnego i innych ustaw, natomiast w punkcie 5 przepisu zawarto uprawnienie do dokonywania kontroli osobistej, przeglądania zawartości bagaży i ładunków w określonych miejscach i sytuacjach. Ta ostatnia czynność nie stanowi przeszukania. W artykule 19 ust. 6 ustawy o Policji wyliczono dopuszczalne formy kontroli operacyjnej — nie należą do nich sprawdzenie czy lustracja pomieszczeń.

---

¹ Łukasz Buczek — aplikant aplikacji prokuratorskiej w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury w Krakowie oraz asystent na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego.

Adres do korespondencji: <lukasz.buczek@yahoo.com>.

Orzeczenie stanowiące przedmiot niniejszego opracowania jest istotne dla wyznaczenia granicy pomiędzy czynnościami operacyjno-rozpoznawczymi wykonywanymi przez funkcjonariuszy Policji na podstawie ustawy z 6 kwietnia 1990 r. o Policji² a czynnościami procesowymi podlegającymi reżimowi ustawy z 6 czerwca 1997 r. — Kodeks postępowania karnego³. Pozwala ono bowiem na ustalenie, czy po pierwsze w ramach czynności pozaprocesowych możliwe jest dokonanie lustracji pomieszczenia, np. w celu ustalenia prawdziwości informacji o prowadzeniu plantacji marihuany, i po drugie, jaki wpływ na rozpoznanie tego rodzaju lustracji jako czynności procesowej przeszukania pomieszczenia ma dobrowolne udostępnienie pomieszczenia przez osobę uprawnioną do dysponowania nim.

Aby przystąpić do omówienia — i już teraz zaznaczając aprobatę poglądu Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze⁴ — wskazać trzeba, że sąd ten rozpatrywał apelację prokuratora od wyroku sądu pierwszej instancji, na mocy którego uniewinniono oskarżonego od zarzutu tego, że „w dniu 5 grudnia 2014 r. w W., w powiecie [...], będąc funkcjonariuszem Policji z Komendy Powiatowej Policji w J., podczas wykonywania czynności procesowej przeszukania pomieszczeń mieszkalnych i gospodarczych użytkowanych przez R. B. (1), A. B. (1), R. B. (2), T. B., S. B. i E. B. pod adresem [...], którą to czynnością kierował i ją przeprowadzał⁵, nie dopełnił obowiązków służbowych w ten sposób, że nie sporządził protokołu przeszukania, nie zwrócił się do właściwej miejscowo prokuratury o zatwierdzenie przeszukania, nie okazał osobom, u których dokonano przeszukania, legitymacji służbowej, nie pouczył tych osób o prawie zgłoszenia żądania doręczenia postanowienia prokuratora w przedmiocie zatwierdzenia przeszukania, czym działał na szkodę R. B. (1), A. B. (1), R. B. (2), T. B., S. B. i E. B.”⁶, to jest od zarzutu popełnienia przestępstwa z art. 231

² Tekst jedn. DzU z 2020 r., poz. 360 ze zm.; dalej jako: ustawa o Policji.

³ Tekst jedn. DzU z 2020 r., poz. 30 ze zm.; dalej jako: k.p.k. O wzajemnych relacjach i współprzenikaniu na etapie okołoprocesowym tego typu czynności służbowych funkcjonariuszy Policji zob. M. Chrabkowski, *Wykorzystanie metod pracy operacyjnej w czynnościach sprawdzających (uwagi do artykułu K. Chałubek)*, „Prokuratura i Prawo” 2013, nr 7–8, s. 186–202, i tam cytowana literatura; P. Czarnecki, *Czynności operacyjno-rozpoznawcze a postępowanie karne*, „Palestra” 2014, nr 7–8, s. 121–128, i tam cytowana literatura.

⁴ Wyrok SO w Jeleniej Górze z 10 listopada 2016 r., sygn. VI Ka 431/16, LEX nr 2250305.

⁵ Glosowane orzeczenie nie wskazuje przy tym, żeby doszło do postawienia w stan oskarżenia funkcjonariusza, który wyznaczył oskarżonego do kierowania czynnościami służbowymi czy żeby doszło do oskarżenia funkcjonariuszy, którzy wykonywali polecenia oskarżonego na miejscu zdarzenia. W niniejszej pracy, znając stan faktyczny jedynie z analizowanego orzeczenia, wskazać można co najwyżej, że nie było *prima facie* wykluczone zakwalifikowanie zachowania tychże w ramach przestępnego współdziałania z oskarżonym.

⁶ Jedynie na marginesie prowadzonych rozważań wskazać można, że opis czynu zarzuconego oskarżonemu przez prokuratora jawi się niepełnym. Nie ulega bowiem wątpliwości, że odpowiedzialności karnej za przestępstwo z art. 231 § 1 ustawy z 6 czerwca 1997 r. — Kodeks karny (tekst jedn. DzU z 2020 r.,

§ 1 k.k. Prokurator w apelacji zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia mający wpływ na jego treść⁷ i wniósł o uchylenie orzeczenia w całości oraz o przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

W treści uzasadnienia sądu odwoławczego zwraca uwagę przede wszystkim słuszne stwierdzenie, że ustawa o Policji nie zawiera uprawnień funkcjonariuszy Policji do dokonywania lustracji pomieszczenia, która to miałyby potwierdzić lub zaprzeczyć podejrzeniu popełnienia czynu zabronionego. To wszak w art. 15 ust. 1 ustawy o Policji zawarto, w formie katalogu zamkniętego, uprawnienia, za pomocą realizowania których funkcjonariusze Policji mogą wykonywać swoje zadania. Nie ma we wskazanym katalogu uprawnienia do dokonywania lustracji pomieszczenia. Ponadto założeniem ustawodawcy wszystkie wymienione formy czynności służbowych muszą być wykonywane w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby, wobec której zostają podjęte (art. 15 ust. 6 ustawy o Policji)⁸. Nie ulega przy tym najmniejszym wątpliwościom, że wolność od ingerencji władzy w swobodę dysponowania pomieszczeniem, a zwłaszcza pomieszczeniem mieszkalnym, jest istotnym dobrem prawnie chronionym⁹.

Co przy tym bardzo ważne dla pragmatyki wykonywania czynności służbowych przez funkcjonariuszy Policji, w uzasadnieniu zapadłego orzeczenia słusznie podkreślono, że nie ma znaczenia dla rozpoznania „lustracji pomieszczenia” za czynność procesową przeszukania dobrowolne udostępnienie pomieszczenia przez osobę uprawnioną do dysponowania nim. Nawet jeśli zatem osoba zajmująca pomieszczenie udostępnia je funkcjonariuszom Policji bez przymusu, czy nawet jeśli samorzutnie demonstruje

---

poz. 1444 ze zm.; dalej jako: k.k.) podlega ten, kto działa na szkodę „interesu publicznego lub prywatnego”. W opisie czynu zarzuconego oskarżonemu brak jest wyraźnego stwierdzenia, że działał on na szkodę interesu prywatnego wymienionych pokrzywdzonych, choć na tę okoliczność wskazuje pozostała część opisu czynu. Istotniejsze jest jednak to, że działanie oskarżonego winno być ujmowane także jako godzące w interes publiczny — o rozumieniu tych pojęć zob. uchwała SN z 24 stycznia 2013 r., sygn. I KZP 24/12, LEX nr 1252702; wyrok SN z 7 lutego 2013 r., sygn. WA 1/13, LEX nr 1277838.

⁷ Formuła zarzutu skonstruowanego przez prokuratora nie przystaje do reguł sporządzania środka odwoławczego w postępowaniu karnym. Dostrzeżone przez prokuratora uchybienie, uznane za błąd w ustaleniach faktycznych, wynika bowiem zdaniem skarżącego z nienależytej oceny materiału dowodowego oraz przecenienia wyjaśnień oskarżonego i dokonania błędnej wykładni art. 219–220 k.p.k. i art. 15 ust. 1 pkt 4 ustawy o Policji. Przedmiotem zarzutu winno być pierwotne uchybienie sądu, a sama treść zarzutu nie powinna zawierać wątpliwości co do dostrzeżonego przez skarżącego uchybienia, co ma miejsce zwłaszcza wówczas, gdy apelujący konstruuje zarzut mieszany. Por. Z. Brodzisz, *Apelacja oskarżyciela. Komentarz praktyczny. Wzory pism procesowych*, Warszawa 2018, s. 86–137.

⁸ Szerzej Z. Gądzik [w:] Ł. Czebotar i in. (red.), *Ustawa o Policji. Komentarz*, LEX 2015 — komentarz do art. 15.

⁹ Zob. w tym zakresie wyrok ETPC z 31 stycznia 2017 r., skarga nr 40233/07, LEX nr 2200371.

to pomieszczenie, chcąc zapewnić i wykazać, że nie posiada przedmiotów prawnie zakazanych, nie uprawnia to do stwierdzenia pozaprocesowego charakteru wykonywanych czynności. W analizowanym przypadku dobrowolne demonstrowanie pomieszczenia przez pokrzywdzonego wynikało z całości zaplanowanej akcji, w którą zaangażowano kilku funkcjonariuszy i którą przyszykowano tak, żeby podczas niej sprawdzić, co znajduje się w budynku. To zatem inicjatywa Policji jako organu władzy państwowej doprowadziła po stronie pokrzywdzonego do powzięcia zamiaru zademonstrowania zawartości pomieszczenia — wykazania, że nie posiada plantacji marihuany. Z powyższego wynika, że każde tego typu sprawdzenie pomieszczenia, które jest planowane na etapie czynności pozaprocesowych, musi być poprzedzone szczególną analizą mającą na celu ustalenie możliwości i potrzeby wykonania innych czynności mających potwierdzić fakt występowania w określonym pomieszczeniu plantacji — bowiem zaplanowanie sprawdzenia tego pomieszczenia w formie „lustracji” jest w istocie zaplanowaniem procesowego przeszukania podlegającego wszelkim wymogom opisanym w kodeksie postępowania karnego, których to niedopełnienie winno być oceniane przez pryzmat art. 231 § 1 k.k.

Słuszny jest także wywód Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze co do tego, że nawet niewnikliwe czy wręcz niedokładne sprawdzenie pomieszczenia może być rozpoznane jako czynność procesowa przeszukania. Sam charakter tej czynności procesowej wskazuje, że sposób jej przeprowadzenia jest uzależniony od kierunku, w którym organ procesowy zmierza. Jeśli jest to lustrowanie pomieszczenia celem znalezienia plantacji, przeszukanie nie musi być wyjątkowo drobiazgowe. Plantacja marihuany jest wszak trudna do ukrycia i już pobieżne zlustrowanie pomieszczenia wskazuje choćby na oznaki jej prowadzenia. Niepotwierdzenie informacji o prowadzeniu w danym pomieszczeniu plantacji jest w istocie przeprowadzeniem procesowego przeszukania z wynikiem negatywnym — i jako takie także musi podlegać wszelkim wymogom procesowym. Znamienne dla analizowanej sprawy są wyjaśnienia oskarżonego funkcjonariusza Policji, który wskazał, że w razie potwierdzenia w trakcie lustracji faktu prowadzenia na danym terenie plantacji marihuany jego czynności podlegałyby procesowym wymogom, gdyż byłyby przeszukaniem. Należy podkreślić, że charakter przeprowadzanej czynności nie jest uzależniony od jej wyniku. Nie ma znaczenia, dla uznania choćby pobieżnej lustracji pomieszczenia za czynność procesową przeszukania, wynik przeprowadzonych działań. Przeszukanie rozpoczyna się już w momencie wejścia na teren pomieszczenia, które ma zostać sprawdzone. Już zatem przed rozpoczęciem planowanej do przeprowadzenia czynności przeszukania funkcjonariusz Policji jest zobligowany do uzyskania postanowienia prokuratora o żądaniu wydania rzeczy i o przeszukaniu¹⁰, a jeśli zachodzi wypadek

¹⁰ Wydawanie przez prokuratora postanowień na etapie czynności wykonywanych przez funkcjonariuszy Policji jest jedną z form władczego charakteru sprawowanego nadzoru — por. R.A. Stefański, *Metodyka pracy prokuratora w sprawach karnych*, Warszawa 2017, s. 303–307.

niecierpiący zwłoki, to do uzyskania nakazu przeszukania od kierownika swojej jednostki albo, w ostateczności, do okazania osobie zajmującej pomieszczenie przed przeszukaniem legitymacji służbowej i wskazania, że przeszukanie następuje na podstawie okazywanej legitymacji. Nawet jeśli osoba zajmująca pomieszczenie w sposób dobrowolny demonstruje to, co znajduje się w nim, to czynności wykonywane przez funkcjonariuszy Policji nie przestają mieć charakteru czynności procesowej przeszukania i wciąż podlegają wymogom opisanym w kodeksie postępowania karnego.

Przedstawione i argumentacyjnie poszerzone w niniejszej glosie uwagi Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze słusznie doprowadziły w analizowanej sprawie do stwierdzenia, że oskarżony, kierując i przeprowadzając lustrację pomieszczenia, w istocie przeprowadził czynność procesową przeszukania, niedopełniając przy tym właściwym wykonaniu tej czynności obowiązków procesowych, tym samym popełniając czyn zabroniony z art. 231 § 1 k.k., co w analizowanej sprawie, z uwagi na stwierdzony przez sąd odwoławczy znikomy stopień społecznej szkodliwości czynu, doprowadziło do uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji i do umorzenia postępowania.

Bibliografia

Literatura

- Brodzisz Z., *Apelacja oskarżyciela. Komentarz praktyczny. Wzory pism procesowych*, Warszawa 2018.
- Chrabkowski M., *Wykorzystanie metod pracy operacyjnej w czynnościach sprawdzających (uwagi do artykułu K. Chałubek)*, „Prokuratura i Prawo” 2013, nr 7–8.
- Czarnecki P., *Czynności operacyjno-rozpoznawcze a postępowanie karne*, „Palestra” 2014, nr 7–8.
- Stefański R.A., *Metodyka pracy prokuratora w sprawach karnych*, Warszawa 2017.

Akty prawne

- Ustawa z 6 kwietnia 1990 r. o Policji (tekst jedn. DzU z 2020 r., poz. 360 ze zm.).
- Ustawa z 6 czerwca 1997 r. — Kodeks karny (tekst jedn. DzU z 2020 r., poz. 1444 ze zm.).
- Ustawa z 6 czerwca 1997 r. — Kodeks postępowania karnego (tekst jedn. DzU z 2020 r., poz. 30 ze zm.).

Inne

- Wyrok ETPC z 31 stycznia 2017 r., skarga nr 40233/07, LEX nr 2200371.

Wyrok SN z 7 lutego 2013 r., sygn. WA 1/13, LEX nr 1277838.

Wyrok SO w Jeleniej Górze z 10 listopada 2016 r., sygn. VI Ka 431/16, LEX nr 2250305.

Uchwała SN z 24 stycznia 2013 r., sygn. I KZP 24/12, LEX nr 1252702.

Gądzik Z. [w:] Czebotar Ł. i in. (red.), *Ustawa o Policji. Komentarz*, LEX 2015.

Słowa kluczowe: glosa, przeszukanie, czynności operacyjno-rozpoznawcze, lustracja pomieszczenia, kodeks postępowania karnego

Streszczenie: Przedmiotem opracowania jest glosa aprobująca do wyroku sądu odwoławczego, w którym sąd wyraźnie zanegował możliwość wykonywania w ramach czynności operacyjno-rozpoznawczych czynności lustracji pomieszczenia, nawet jeśli czynność ta była dokonywana przy dobrowolnym udostępnieniu pomieszczenia przez osobę uprawnioną do dysponowania nim.